

שמות

גליון 74 התשע"ד

שבת שלום
ומבורך!

בשם ה' נעשה ונצליח

זערי נעם ה' עושה שמים וארץ

אשכול יוסף

חידושים נפלאים ועונג שבת בפרשת השבוע

מאת הצב"י רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א מוחה"ס "כרם יוסף"
ראש ישיבת המתמידים "אור התורה" ליומי דפגרא לצעירים מצטיינים ירושלים ת"ו

בברכת מרנן ורבנן רבותינו הגאונים ראשי הישיבות, הגאון הגדול רבי נושה צדקה שליט"א ר"י "פורת יוסף" והגאון הגדול רבי דוד כהן שליט"א ר"י "חברון"

ישוב ג' קודם גמר דין ממתנינים גם לחייבת מיתה עד שתלד

נראה לתרץ עוד על פי מה שכתבו התוספות בערכין (י). שכל הטעם שאשה היוצאת ליהרג אין ממתנינים לה עד שתלד היינו מפני עינוי הדין, שממתנינה ומצפה ליהרג, וביארו שכל זה שייך דוקא לאחר גמר דין אבל קודם גמר דין אין עינוי הדין. וביארו שביושבת על המשבר היינו שכבר התחילה לילד ממתנינים לה עד שתלד. ולפי זה נראה שקודם גמר דין יכולים להמתין עד שתלד ואז ידונו אותה, ועוד שגם לאחר גמר דין אין ממתנינים רק מפני עינוי הדין, וממילא מיושב שמה שצפה ברוח קודשו לראות אם יצא מאותו מצרי זרע מעליא, דמעיקר הדין אפשר להמתין, ובפרט שבאותו מצרי לא היה עינוי דין, שלא היה מורה לו דינו.

ישוב ד' שמה מהעברי יצא זרע שאינו כשר ולכן הכהו

חשבתי לתרץ עוד בס"ד שאכן משה רבינו הביט ברוח הקודש לראות אם עתיד לצאת מאותו מצרי זרע מעליא, והינו מפני שחשש שמשמים מזמנים זאת שיהרוג המצרי את העברי, שמה מעברי זה עתיד לצאת זרע שאינו כשר, וח"ו יהיה מיצר לישראל, ואדרבה מהמצרי יצא זרע טוב, ומכח ניצוץ הטוב שבמצרי הוא בא להרוג לעברי. [כעין מה שמצינו ברש"י סנהדרין (קא) שנתנהו למיכה בבנין מצרים במקום לבנה והצילו משה, ויצא העגל הזה]. וכשצפה משה וראה שלא עתיד לצאת מהמצרי שום זרע כשר הבין שברשעותו הכה את ישראל, ולכן הרגו.

ישוב ה' כיון שמושה הרגו בשם המפורש הוכרח לצפות

בספר אבי הנחל מתרץ שלעולם אף אדם שחייב מיתה בידי ב"ד, מכל מקום אם באים להורגו בכח שם המפורש וכדומה שזה בידי שמים ומכוחם, ממילא צריך לבדוקו שלא עתיד לצאת ממנו זרע מעליא, כי לא יעשו בשמים רצון המבקש להמית נפשו של האדם, אלא אם כן יפנו לראות מה יצא ממנו, וכמו שמצינו בישמעאל שנידון באשר הוא שם, והיינו לפי שנידון בדיני שמים, משא"כ בן סורר ומורה שנידון בדיני אדם לכן נידון על שם סופו. ועל כן כיון שמושה הרגו לאותו מצרי על ידי שם, והיינו על ידי מעשה שמים, לכן הוכרח משה לצפות ברוח הקודש לראות אם יצא ממנו זרע טוב. וכן מפורש בח' הגר"ז בפרשתן שההריגה בשם המפורש יש לה תורת דין של מיתה בדיני שמים.

ישוב ו' הסנהדרין אינם יודעים בוודאות העתיד כמו משה

בגליון מעדני אשר (ש"ט ורא"ל שפ"ב זמכחז"ס) תירץ בשם המהר"ש יפה בפירושו יפה תואר (על המד"ש) שהסנהדרין לא ימנעו מהריגת מי שחייב מיתה מפני זרע העתיד לצאת ממנו, לפי שאינם יודעים בודאי שיצא ממנו זרע טוב וכשר, אבל משה שהיה יכול לדעת ברוח הקודש אם עתיד לצאת מהמצרי זרע כשר לא הרגו עד שעיין אחריו, ולפי זה מיושב גם לשיטת הר"ן. וסיים המעדני אשר שיוצא מדבריו חידוש גדול, שאם הסנהדרין יהיו בעלי רוח הקודש גמור ורואים בודאי שיצא מהחייב מיתה זרע כשר באמת לא יהרגוהו וזה פלא.

"וירא כי אין איש ויך את המצרי" (צ' יצ')

כיון שאותו מצרי היה חייב מיתה כדין בן נח שהכה עברי למה הוכרח משה לצפות ברוח הקודש לראות שלא יצא ממנו זרע טוב?

הנה רש"י פירש שמושה ראה באותו המצרי שאין איש עתיד לצאת ממנו שיתגייר, וקשה כיון שעיקר חיובו היה מפני שהכה איש עברי, היה חייב מיתה על פי דין, ולמה צריך משה לבדוק ולצפות ברוח הקודש שאין בכל הדורות איש עתיד לצאת ממנו שיתגייר, וכדאיתא במסכת סנהדרין (נח) אמר רבי חנינא עובד כוכבים שהכה את ישראל חייב מיתה שנאמר "ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי". ומצינו עוד לרא"ם (כצ"ו כמכש"ט סנסהדרין, טז) שהקשה שהלא איתא במסכת ערכין (י). האשה שיצאה ליהרג אין ממתנינים לה עד שתלד. וכל שכן בענין זה, שלא היה למשה לחוש ולהמתין מפני שעתיד לצאת ממנו איזה גרים?

ישוב א' לדעת הרמב"ם בן נח המכה חייב בדיני שמים

הרא"ם מתרץ על פי מה שכתב הרמב"ם (פ"י מהל' מלכים כ"ו): גוי שהכה ישראל אפילו חבל בו אף על פי שהוא חייב מיתה אינו נהרג. ומוכח שסובר הרמב"ם שאין חיוב מיתה בידי בית דין לגוי שהכה ישראל, וכן דקדקו הנושאי כלים (טז) שאין נהרגין בני נח בבית דין אלא רק על שבע מצוות. אך על כל פנים חייב מיתה בדיני שמים וכמו שדקדק הכסף משנה (שם הלכ"ט ט). וכן כתב המאירי (סנהדרין נח) שבן נח שהכה את ישראל או שחבל בו חייב מיתה בידי שמים אלא שאינו נהרג עליה. ועל כן מכיון שכל חיובו הוא מיתה בדיני שמים, הוכרח משה להביט ולצפות אם יצא מאותו מצרי איזה זרע כשר, כי בדיני שמים מתחשבים בזה.

ומצינו כעין זה במסכת סוטה (מ) גבי אלישע שקילל את הנערים שביזוהו, רק אחרי שצפה ברוח קודשו שלא יצא מהם שום זרע מעליא, וביאר הפרשת דרכים (ד"ה י) שאלישע צפה מקודם ברוח הקודש מהטעם האמור, שכיון שנתחייבו מיתה רק בדיני שמים לכן הוכרח לבדוקם בזה ורק אח"כ קיללם, והיינו מפני שבדיני שמים מתחשבים בזה. אך כל זה רק לדעת הרמב"ם, כי הר"ן חולק בזה וסובר שבן נח שהכה את ישראל נהרג על זה, וכן נראה מהרמב"ן (וישל"ט ל"ד י"ג).

ישוב ב' חיוב המצרי היה בדיני שמים כי לא היה עד בדבר

יש לומר דמכל מקום שונה המקרה אצל משה, כיון שלא ראה בעינוי את המצרי היאך מכה לישראל, אלא ראה כל זה ברוח הקודש, כמו שכתב רש"י "ויפן כה וכה" ראה מה עשה לו בבית ומה עשה לו בשדה". ועל כן לכו"ע לא היה כאן המצרי חייב מיתה בדיני שמים, כי לא היה עדים, ואפילו למה דאמרין בסנהדרין (נח) שבן נח נהרג בעד אחד ובדיין אחד, מכל מקום בידיעה בלא עד וראיה אינו נהרג, ומה שידע משה ברוח הקודש אפילו עד אחד לא הוי, וכמו שדקדק הצ"ח (טז). ועל כן לא היה אותו המצרי חייב מיתה בדיני אדם.

כבוד ידידנו דגול מרבבה, אשכול הכופר בכרמיים, מזכה הרבים, מה טוב פרוי פרי מגדים, **כש"ת הרה"ג רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א** ראש ישיבת המתמידים "אור התורה", ר"מ בישיבת "פאר השלום" ובעל "כרם יוסף" כה יתן וכה יוסיף עוד ועוד בזיכוי הרבים בכתב ובע"פ כנהר שאינו פוסק בעז"ה. **שלו** וישע רב כיאות.

אמת מה נהדר דברי תורתו, מידי שבת בשבתו, ברעיון נפלא לבוא בשאלה הלכתית מן הפרשה ולנתחה ולבארה בטעמים ונקודות, תגין ואותיות, אסופות נרחבות, מן המפרשים הם במעלות, ומוסיף אף מדיליה והיו לטוטפות. הא קמן במאי שמרן עטרו"ת רבינו עובדיה יוסף זיע"א היה מחזקנו תדיר בחשיבות לימוד ההלכה, בא כת"ר שליט"א וחדש להוציא את ההלכה אף מתורה שבכתב תמידין כהלכתין.

בדבר שאלתכם בגליון פרשת חיי שרה "מדוע אברהם אבינו הספיד לשרה תחילה ואח"כ בכה", הבאתם י"ב יישובים נפלאים. ראיתי להוסיף יישוב יקר מה שקלטה עיני בכלי יקר בפרשתלפי שבכל מת הַא. בַּל הולך ומתמעט, כי ברבות הימים הכל נשכח, אמנם צדקת זו בכל יום ויום הרגישו ביותר בהעדר שלה מצד העדר תורתה ומעשיה הטובים שנאבדו לדורה על כן הקדים ההספד לבכי (ועש"ע בארוכה).

מן הראוי להוסיף כאן קטע מהספדו של הגאון הגדול רבי יהודה מעלם זצ"ל שזעק בשעת חימום אחר מטתו של מורינו ראש הישיבה מרן הגאון האדיר רבי יהודה צדקה זצ"ל את הפסוק (שמואל ב' ג, לח) "הלוא תדעו כי שר וגדול נפל היום הזה בישראל" אמר 'תדעו' בלשון עתיד ללמדנו שככל שהימים יעברו, כך נרגיש יותר ויותר את החסר שלא יוכל להמנות. והדברים כמין חומר, זיע"א.

עוד נימא מילתא בקצר אמיץ על גליון פרשת וישב בדבר שאלתכם "היאך ניזוק יוסף בשליחותו" ראיתי להוסיף ולחזק את יישוב ב': מאחר ומפורש ברש"י (לו, יג) שיוסף ידע שיש היוק ושנאת אחיו עליו גברה והתעצמה ואעפ"כ נכנס לסכנה מטעמים אחרים כמובן, מ"מ אין לאדם להכניס עצמו לכתחילה למקום סכנה ולסמוך על הנס בטענה שהוא שליח מצוה. הגה בעצמך אדם הנוקק ליסוע לדבר מצוה, לא מפני

זה יסע במהירות של 200 קמ"ש ויטען ששלוחי מצוה אינן ניזוקים!:

ראיתי להוסיף גם יתד ליישוב ג' שם: עיין בנדה (סא.) ובנביא ירמיה (מ, יג-טז. מא, ט) שגדליהו בן אחיקם הוזהר ע"י כל שרי החיילים שישמעאל בן נתניה תכנן לחסלו, וגדליהו נתבע ע"ז דלמיחש מיהא בעי, ואכמ"ל.

והנני להוסיף שנית ברכת התורה עליכם, ברכות שמים מעל בהמשך זיכוי הרבים לגדולים ולקטנים, יראה פרי וברכה בעמלו מתוך שמחה נחת ושלוה, השקט ובטח כל הימים, יחד עם ביאת משיחנו, ובהיגלות מלכנו בוראנו, עם עטרת תפארת בית מקדשנו, במהרה וברחמים גלויים אמן.

כעתירת הרב חיים שמעון רביע
כולל "תורת יוסף", **ירושלים**

לכבוד ידיד היקר הרה"ג יוסף חי סימן טוב שליט"א שלום וברכה וכט"ס!

אחדשכתה"ט כנאה וכיאה באהבה רבה! בענין מה שהקשה בגליונו הנפלא "אשכול יוסף" וירא, למה מיוחס נסיון העקידה לאברהם ולא ליצחק והרי יצחק נעקד על גבי המזבח. ותירצתם בט' תירוצים.

ואפשר לתרץ זאת על פי מה שמצאתי בס"ד בספר "ניצוצי שמשון" מתורת רבנו הקדוש רבי שמשון מאוסטרופולי זיע"א לפרשת וירא על הפסוק "ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני" (כב ז, וז"ל: כתבו המקובלים (מגלה עמוקות פרשת וירא ד"ה או עתה ידעתי (השנל) בשעת העקידה נחלפו נשמותם של יצחק ואברהם, דהיינו בסוד חילוף חסד בפחד ופחד בחסד. וזה ויאמר אבי, פירוש אנכי אבי, ויאמר הנני בני. וזה סוד בבעל הטורים בפרשת ויצא (כח יג) "אנכי אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק". ותימה למה לא אמר גבי יצחק אביך כמו באברהם. אבל השתא אין תמוה, כי משעת עקידה נעשה אברהם, יצחק. וכן יצחק נעשה אברהם. ולכן כתיב (כב א) "והאלהים נסה את אברהם ולא את יצחק, עכ"ל. (כ"י ר' יוסף יוזפא מפרנקפורט).

הרב רן יוסף חיים מסעוד אבוחצירא
מח"ס מריח ניחוח, **עפולה**

לכבוד הרה"ג יוסף חי סימן טוב שליט"א, בגליון (פרשת תולדות תשע"ד) שאלתם, היאך יעלה על הדעת שאברהם אבינו חשד בליבו על מה שאומרים ליצני הדור על שרה אמנו, ע"ש. ותירצתם בששה אופנים נפלאים.

הנה לענ"ד י"ל בס"ד שהכוונה שאברהם אבינו חשד בלבו אולי לדורות יתקבלו דברי הליצנים אצל כולם, ויהיה חילול השם גדול לדורות, ועל זה דאג אברהם אבינו, ודו"ק.

בברכת כהנים באהבה כעתירת
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ
מח"ס "גם אני אודך", **בני ברק**

בענין מה שהקשתם בפרשת וישלח למה לא מצינו שהספיד יעקב לרחל הנה לפי מה שכתב פסיקתא דרב כהנא שרחל אמנו נפטרה בין פסח לעצרת (ולא ב"א מרחשוון), ולפי מה שכתב הרמב"ן שהימים בין פסח לעצרת הם חול המועד ארוך, מובן שלא הספיד כי אין מספידים במועד.

בברכה **הרב ישראל בלומנטל, ירושלים**

לכבוד הרה"ג יוסף חי סימן טוב שליט"א, הנה הארכתם ליישב (פרשת ויגש) למה יעקב קרא ק"ש דוקא כשפגש ליוסף, והבאתם תירוץ הבניין דוד שאחר שראה יעקב כל הכבוד שנעשה לכבודו, חשד בעצמו שמא יבוא לידי גאווה ולכך קרא ק"ש כמאמר חז"ל בברכות (ה.) שיש עצה להנצל מיצר הרע על ידי ק"ש.

ולענ"ד, אפשר להוסיף שהרי הגמ' שם בברכות אומרת: א"ר לוי בר חמא אמר ר"ש בן לקיש לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע כו' אם נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה נצחו מוטב ואם לאו יקרא קריאת שמע כו' אם נצחו מוטב ואם לאו יזכור לו יום המיתה. היינו 3 שלבים במלחמת היצר: תורה, ק"ש והזכרת יום המיתה, בסדר הזה. ונראה, שיאע"ה קיים גמ' זו, שהרי תחילה שלח את יהוה להורות לפניו גושנה, ופירש רש"י לתקן לו בית תלמוד – כנגד תורה! ואחר כך קרא קריאת שמע כשפגש את יוסף! ואחר הזכרת יום המיתה בעת שאמר אל יוסף אמותה הפעם אחרי ראותי את פניך כי עודך חי. והוא ממש כפתור ופרח.

בברכת "עוד יוסף חיי" כה יתן ה' וכה יוסיף, המשיכו להגדיל תורה ולהאדירה.

בברכה **הרב אלכסנדר שיכמנטר, בני ברק**

להצלחת ידידנו המפואר אוצר כלי תמדה רבי יוסף ישי שליט"א וב"ב וכל אשר יעשו יצליתו!

ישיבת המתמידים

לצעירים מצטיינים שע"י מוסדותינו בבהמ"ד "צופיוף" **ביתו שיש משמרה א' נושעה 1 עד 2. ב' מ' 2 עד 3:00 תורה מונחת בקרן זזית וכל בחור מגיל בר מצוה יבוא ויטול!** - הלימוד בגמרא ובתע"ד!
דולר וחצי למשמרה! תוספת מלגה למדייקים בזמנים!
3 דולר למשמרה למצטיינים!
כשב"ק מועדי הזמנים כרגיל - כל משמרה שעה ורבע
בכל שבת מברכין הגרלות על פרסים יקרי ערך להלומדים גליון "אשכול יוסף" במלואו ובהבנה (בזמן הפנאי בלבד, ולא בזמני הסדרים והתפילות כלל)

מערכת "אשכול יוסף" שע"י מכון

"כרם יוסף" ומוסדות "אור התורה"

keremyosef@okmail.co.il

פקס: 153-2-5373570

ניתן לקבל בכל שבוע את העלון ישירות

למייל, שלח בקשה למייל המערכת - מאושר ע"י

גדולי שליט"א

השירות ללא תשלום לזיכוי הרכים ©

כבוד ידידנו היקרים האחים המיוחדים המבורכים המפוארים והנענימים אוהבי התורה ולומדיה

מר **גדעון גיסיים** הי"ד ואהרן גיסיים הי"ד

שעל ידם ובזכותם יוצא גיליון זה ומופץ

לאלפי ישראל לזיכוי הרבים. יזכו לכל

הברכות הכתובות בתורה!